

Näringsdepartementet
Avdelningen för näringsliv och villkor
Enheten för konkurrens, statsstöd och
ramvillkor
103 33 Stockholm

Remissvar: Krav på rapportering av betalningstider

Svenska Teknik&Designföretagen är bransch- och arbetsgivarorganisation för Sveriges arkitekt-, teknik- och industrikonsultföretag.

Vi vill härmed lämna våra synpunkter på promemorian ”Krav på rapportering av betalningstider”, N2017/07725/KSR.

Generella synpunkter

Svenska Teknik&Designföretagen ställer sig bakom regeringens förslag om lagreglering om krav på rapportering av betaltider. God transparens avseende betaltider i näringslivet är en viktig del av förbättrad effektivitet i penningflöden och minskade transaktionskostnader. Det ligger väl i linje med EU-direktivets ambition att generellt korta betaltider i näringslivet och att motverka missbruket av dominerande ställning. Det är nödvändigt att bryta trenden av de allt längre betaltider som vi sett de senaste decennierna i Sverige. Rapporteringskravet är en viktig komponent i att synliggöra detta och att skapa bättre förutsättningar för företagen att utvecklas, anställa och konkurrera på lika villkor.

Den strukturella förändring som sker i näringslivet ställer allt högre krav på väl fungerande samverkansformer, låga transaktionskostnader, effektiva penningflöden och trygg finansiering. Alla mekanismer som grusar detta maskineri har en direkt negativ påverkan på näringslivets konkurrenskraft och därmed värdeskapande, tillväxt och sysselsättning. Långa betaltider är en sådan mekanism.

Sammanfattning av åtgärdsförslag

Det lagda förslaget är bra men brister i några delar vilket kan göra det verkningslöst. Det saknas en tydlighet vad gäller att synliggöra missbruk samt företagens generella ambitioner i att korta ner betaltider. Parallellt med den åtgärd som promemorian föreslår pågår det en dialog i näringslivet kring olika ambitionsnivåer, etiska koder och självreglering. En av dessa dialoger sker med större företag i Sverige, en dialog initierad av närings- och innovationsminister Mikael Damberg. En dialog som långt ifrån är klar. Men det har tagits ett första steg och det är positivt. I takt med att dessa initiativ får acceptans och verkan

kan ambitioner och engagemang stärkas. Andra initiativ finns som anser att arbetet i gruppen med storföretag går alltför långsamt och att ambitionen att stärka svensk konkurrenskraft är på alltför låg nivå. Dessa initiativ växer sig allt starkare i takt med att marknaden mognar och får allt större påverkan och synlighet. Därför är det mycket viktigt att den uppföljning som görs bidrar till att synliggöra utvecklingen kring betaltidsfrågan generellt. Inte för någon utvald del, utan för Sverige som fungerande marknad, för företag att verka på och för leveranser i Sverige.

Sammanfattning av Svenska Teknik&Designföretagens åtgärdsförslag i punkter:

Krav på kompletteringar

- Redovisning ska ske för **alla leverantörer: micro, små, medium och stora.**
- Rapportering ska ske av avtalad betaltid, faktisk betaltid.
- Rapportering ska även ske av betaltid för den övre **decilen.**
- Rapportering ska ske för alla företag och leveranser i Sverige. Detta för att undvika konkurrenssnedvridning och kringgående via utländska mellanhänder och leverantörer.
- Rapportering ska ske av företagets tillämpade avtalstid i de standardavtal som används.

Åtgärder för att synliggöra vanligt förekommande metoder för kringgående

- När redovisande företag anlitar mellanhand eller extern inköpsorganisation så ska dess betaltider ingå i redovisningsplikten.
- Rapportering ska ske av lösningar som tillämpas där leverantör mot betalning kan köpa sig kortare betaltider.
- Företagen ska även lämna information kring om de använder sig av omvänd factoring/factoringslösningar/finansieringslösningar och om avgift tas ut för detta.

Övriga synpunkter

- Rapportering kan rimligen ske 1 gång per år i enlighet med förslaget.
- Det ska vara möjligt att söka information om hur ett enskilt företag tillämpar betaltider.
- Lagstiftningen bör ge myndighet möjlighet att inhämta uppgifter relaterade till långa betaltider och vid behov justera detta för att uppfylla lagstiftningens syfte.
- För att inte orsaka onödig administrativ börda bör redovisningen i möjligaste mån kunna ske maskinellt.
- Det bör öppnas upp så att forskning kan bedrivas kring betaltiders betydelse för stärkt konkurrenskraft och att forskare därmed får tillgång till insamlade data.
- Företagen bör även ges möjlighet att redovisa hur de arbetar med att korta betaltider generellt.
- Systemet bör **utvärderas 2 år efter införande.**

Bakgrund till lämnade åtgärdsförslag

Frågan har sin grund i att EU-kommissionen uppmärksammat att problemet med långa betaltider och sena betalningar inte minskat på det sätt kommissionen förväntat sig och att kommissionen därför 16 februari 2011 antog direktivet (2011/7/EU) i syfte att korta betaltider. Sverige behandlade detta i utredningen Snabbare betalningar (SOU 2012:11) och Propositionen 2012/13:36.

Propositionen antogs och i samband med detta så tillkännagav riksdagen att regeringen skulle återkomma med förslag på åtgärd som kortar betaltider och motverkar betalfrister längre än 30 dagar mellan näringsidkare. Motsvarande tillkännagivande upprepades 2013. Det är i ljuset av denna tydliga viljemarkering från riksdagen som detta förslag ska beaktas. Och om det i kombination med andra åtgärder kan uppnå riksdagens vilja och direktivets syfte.

Lagförslaget om tvingande lagstiftning saknade argumentation och underlag

Justitiedepartementet tog 2013 skyndsamt fram en promemoria (dnr Ju2013/00557/L2). Förslaget som presenterades innebar en icke dispositiv lagstiftning vad gäller betaltider mellan näringsidkare – och detta oavsett företag storlek eller bransch. Svenska Teknik&Designföretagen ställde sig positiv till förslaget som på ett effektivt skulle städa bort frågan om betaltider.

Justitiedepartementet hade i sin hantering inte tittat på andra lagskärpningsalternativ som t.ex. att införa krav på synnerliga skäl eller att skärpa konkurrenslagstiftning vad gäller nyttjande av dominerande ställning.

Promemorian Ju2013/00557/L2 innehåller i kapitel 4 "Tvingande regler om betalningstider" en argumentation kring avtalsfrihet samt för och nackdelar med förslaget som lagts fram och de negativa effekter förslaget eventuellt kunde få om det genomfördes. Detta är enligt Svenska Teknik&Designföretagen ett bidragande skäl till det negativa mottagande remissen fick då det även saknades en ordentlig utredning med konsekvensanalys samt utvärdering av alternativa åtgärder.

Regeringen valde därefter att inte lägga fram någon ytterligare lagstiftningsåtgärd trots de upprepade tillkännagivanden som regeringen fått.

Vad har hänt sedan regeringsskiftet?

Efter regeringsskiftet har Näringsdepartementet med Mikael Damberg som näringsminister utrett frågan om betaltider vidare och även haft dialog med delar av näringslivet. Den 1 december 2015 tillsatte Näringsdepartementet en internutredning i syfte att utreda betaltidernas utveckling i Sverige samt en jämförelse med andra länder inom EU. Utredningen var ledd av Stefan Pärnhem, (FAR) Bokföringsnämndens kanslichef samt med Tomas Lindell som bokstavsutredningssekreterare. Utredningen redovisades för Damberg den 7 juni 2016.

Utredningen visade att utvecklingen av betaltiderna i Sverige gick åt fel håll och att Sverige tappat mark i förhållande till andra länder inom EU. Medelvärde av betaltider hade ökat från 27 dagar till 30 dagar sedan 2006, dvs en mer än 10% försämring. Även Intrum Justitias årliga betaltidsundersökningar har visat på samma försämringar i Sverige. Det kan samtidigt konstateras att i de delar av näringslivet där missbruket av dominerande är som störst har betaltider nått nivåer av över 90-120 dagar som regel. Dock döljs detta tydligt i mätningar där endast medelvärde redovisas. Dessutom har olika former av kringgående och metoder för att släpa med betalningar blivit allt mer etablerade. Leverantörer tvingas in i olika finansieringslösningar och system där de åläggs avgifter för att få vara leverantör och där de kan köpa sig kortare betaltider mot relativt höga avgifter

EU-kommissionens kartläggning från augusti 2016 belyser samma problem med betoning på att dominerande företag utnyttjar sin ställning och förlänger betalningar och/eller betalar för sent då de vet att leverantören inte kommer vidta åtgärder för att stävja missbruket. De företag som påpekar missförhållanden och brister riskerar att bli utslängda och tystas av sekretessavtal.

Betaltidskod

I ett försök att genom påtryckningar tvinga fram en frivillig lösning inom näringslivet kallade näringsminister Mikael Damberg i januari 2017 till sig ett antal större företag för att uppmana dem att arbeta fram en lösning som leder till kortare betaltider. Om denna lösning inte fanns på plats inom 6 månader skulle Näringsdepartementet enligt Damberg lägga fram en skärpt lagstiftning som reglerar betaltider. Sedan dess har samtal förts mellan storföretagen och ett antal branschorganisationer och ett embryo till kodtext togs fram i slutet av 2017. Det förslag till etisk kod kring betaltider som ligger på bordet har många begränsningar och undantag som i sig till stora delar inte alls uppfyller samma ambition och effektivitet som en generellt striktare reglering av betaltider skulle göra. Trots att denna kod endast påverkar storföretagens situation i mycket begränsad omfattning och förenklar deras hantering av småleverantörer med mycket begränsad omsättning, så är lösningen vid dags dato inte på plats. Och detta snart ett år efter utsatt tid. Ej heller har det synliggjorts några egna initiativ individuellt på storföretag i syfte att efterleva den ambition de har för avsikt att ställa sig bakom.

Detta föranleder Svenska Teknik&Designföretagen att vara mycket kritisk till sättet som denna fråga har hanterats och ifrågasätter även om det verkligen finns en genuin vilja att korta betaltider. Detta ska ställas mot riksdagens beslut och ambition att regeringen ska lägga fram ett lagförslag med en helt tvingande eller långt striktare lagstiftning vad gäller betaltider om max 30 dagar generellt för alla företag.

Promemoria: Krav på rapportering av betaltider

Utmaningen kring om redovisningskravet urvattnas

Inget företag bör påföras onödig administration och regelbördor. Det är därför av högsta vikt att den redovisningsplikt som nu föreslås verkligen får avsedd effekt och synliggör de problem och missförhållanden som finns kring ineffektivitet och nyttjande av dominerande ställning när det gäller betaltider. Rapporteringen bör därför innehålla delar som synliggör just detta.

Alla betaltider för samtliga leverantörer som levererar i Sverige, oavsett storlek, ska redovisas. Till skillnad från promemorians förslag anser vi att redovisningen ska ha sin utgångspunkt i om leveransen sker i Sverige. Detta bör följas upp av ansvarig myndighet.

Att mäta de längsta betaltiderna är centralt

Då ett medelvärde av betaltider inom olika storlekskategorier av leverantörer riskerar att dölja de betaltider som redovisningen har för avsikt att synliggöra bör utöver medelvärde även den längsta decilen av betaltider redovisas.

Redovisning av tillämpade standardavtal

Många av storföretagen tillämpar egna eller andra standardavtal, villkoren i dessa avtal är grunden till de strukturella problem och snedvridningar som sker i vissa segment. Genom att införa ett redovisningskrav vad gäller vilka standardavtal som tillämpas, och vilka betaltider som gäller i dessa standardavtal, så skapas förutsättningar för dialog kring en positiv utveckling av dessa avtal. Samt synlighet kring strukturella problem i enskilda branscher.

Redovisningen riskerar att missa viktig rapportering

Då olika former av kringgående har blivit allt vanligare bör även bruk av mellanhänder, olika finansieringslösningar, om man erbjuder leverantörer möjligheten att få betalt snabbare genom att betala för detta, redovisas. Betaltider för interna eller externa inköpsbolag behöver därför ingå i redovisningsplikten.

Det kan finnas legitima skäl för undantag

Då det finns risk för att några företag kan komma i kläm mellan leverantörer och kunder så bör det finnas utrymme för företagen att redovisa dessa skäl. Ett exempel skulle kunna vara att ett redovisningspliktigt företag blir pressat av ett annat redovisningspliktigt företag att godta extremt långa betaltider och därmed blir tvingade att transferera detta vidare för att klara sin ekonomi och likviditet. Det är den slutliga kundens långa betaltider som är det viktiga att få redovisad, därav bör inte leverantörens storlek vara skäl till att undantas från redovisningen. Den skada som den slutliga kunden orsakar längs betalkedjan för

underliggande leverantörer, bör kunna kommenteras utan att sekretessplikten bryts. Redovisningen bör därför ge utrymme för en motivering.

Företagen bör även ges möjlighet att redovisa hur de arbetar med att korta betaltider generellt.

Rapportering och uppföljning

Det är rimligt att rapporteringsskyldigheten begränsas till en gång per år. Det är viktigare att innehållet vid varje rapportering är komplett än att rapporteringsfrekvensen är högre. Det bör vara enkelt för de rapporteringsskyldiga företagen att göra rätt utan att de för den skull exkluderar delar, som kan vara viktiga för att rapporteringens syfte uppnås.

Övriga synpunkter och villkor för en fungerande marknad

Alternativa åtgärder behöver utredas

Parallellt med att införandet av ett rapporteringskrav införs i svensk lag, bör departementet skyndsamt utreda effekterna av en striktare lagstiftning. Missbruket av dominerande ställning har på allt fler områden blivit en konkurrenshämmande faktor för Sverige och svenska företag. Betaltider är bara ett symptom för dessa missförhållanden. Näringsdepartementet har i denna process på egen hand fått ta del av de svårigheter som finns i att hitta frivilliga lösningar i en situation där missbruk av dominerande ställning råder.

Obalansen som avspeglar sig i de obalanserade avtal som tecknas på marknaden visar tydligt på behovet av en översyn av lagregleringar på området. En väl fungerande och attraktiv marknad för företag att etablera sig på och att ha förutsättningar att växa på är helt avgörande för svensk konkurrenskraft. Missbruk i form av långa betaltider, obegränsat ansvar, intrång i IP-rättigheter, konkurrenshämmande inköpskarteller eller att tvinga leverantörers medarbetare att ta anställning i kundföretaget, är andra vanligt förekommande problem.

Det är därför önskvärt att, inom rimlig tid, även konkurrenslagstiftningen ses över med syfte att skapa bättre förutsättningar för ökad konkurrenskraft och sysselsättning. Och att långsiktigt skapa spelregler där alla företags möjligheter att konkurrera på lika villkor främjas. Detta för att återigen inte hamna i den förlamande situation som betaltidsfrågan har fått, och där företagen väljer andra marknader att etablera sig på.

Spelregler och ansvar

Sverige behöver tydliga spelregler där företag, stora som små, konkurrerar på lika villkor. Det krävs ett företagsklimat som uppmanar till dialog och där vi visar respekt för varandra. Sverige är ett litet land och vi klarar den internationella konkurrensen väl. Men fortsätter den negativa utvecklingen där stora företag utnyttjar dominerande ställning för att hämma konkurrenskraftiga industri- och tjänsteföretag så kommer vi tappa världsledande kompetens och arbetstillfällen i

Sverige. Får den nu föreslagna åtgärden inte avsedd effekt bör regeringen skyndsamt lägga fram förslaget om en striktare reglering av betaltider.

Svenska Teknik&Designföretagen och undertecknad står givetvis till förfogande för frågor och ytterligare åtgärder kring regleringar och kortandet av betaltider i näringslivet.

Svenska Teknik&Designföretagen

Anders Persson

Näringspolitisk chef